

Sosiaalisesti kestävä kaupunki – asukkaiden tarpeet, voimavarat ja yhteiskehittäminen

Dwellers in Agile Cities — Ketterä kaupunki (DAC) -hankkeen vaikuttavuustarina 1
Päivitetty 14.1.2019

Sosiaalisesti kestävä kaupunkikehitys

Tavoitteenamme on edistää sosiaalisesti kestävästä kaupunkikehityksestä. Tuotamme tietoa ihmiskeskeisistä toimintamalleista ja yhteiskehittämisen uusista muodoista sekä ikääntyneiden, maahanmuuttajien ja nuorten osallisuuden vaikuttavista tekijöistä ja prosesseista.

Kehitämme hankkeessa toimintatapoja ikääntyneiden, maahanmuuttajanuorten sekä työn ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten tuen ja palvelun tarpeiden tunnistamiseksi ja niihin vastaamiseksi. Tämän saavuttamiseksi työskentelemme yhteistyössä ikääntyneiden ja nuorten kanssa sekä järjestötoimijoiden, palveluissa toimivien viranomaisten, yritysten, kaupunkisuunnittelun osallistuvien kansalaisten ja tutkijoiden kanssa.

Monipuolisia menetelmiä ja yhteiskehittämistä

Olemme kehittäneet yhteisluomista (co-creation) hyödyntävän työpaja -mallin. Työpajoja on toteutettu neljä ja niiden teemat on suunniteltu yhteistyössä käytännön toimijoiden kanssa. Teemoina olivat palveluiden ulkopuolelle jäävien, mutta palveluita tarvitsevien ikääntyneiden osallisuus sekä tämän työpajan teemaa jatkava ikääntyneiden ihmisten asuntojen ja elinympäristön korjausrakentamiseen keskittyvä työpaja. Kolmannen työpajan teemana oli osallistuminen maakuntaudistuksessa. Neljäs työpaja yhdessä toimittajien ja maahanmuuttajanuorten kanssa käsitteli mediaa mielipidevaikuttajana ja sen roolia maahanmuuton mielikuvien muodostajana.

Olemme järjestäneet muistelupiirejä ikääntyneiden ihmisten kanssa. Piireissä ikääntyneet ovat kertoneet arkisesta elinympäristöstään sekä toiminta- ja osallistumismahdollisuuksistaan kaupungissa. Työskentelytapa mahdollistaa sellaisten näkemysten esiin tulemisen, jotka jäävät piiloon omaan aktiivisuuteen ja kiinnostukseen perustuvissa asukaslähtöisen kaupunkikehittämisen muodoissa. Muistelupiireihin osallistui erilaisissa elämäntilanteissa eläviä iäkkäitä, esimerkiksi palvelutalossa asuvia muistisairautta sairastavia ihmisiä ja kotona yksin asuvia ihmisiä. Kehitämme keinoja, joilla viemme tietoa erilaisissa elämäntilanteissa elävien iäkkäiden ihmisten tarpeista ja toiveista kaupunkikehittäjien työtä ohjaamaan. Olemme muun muassa vierailleet Ympäristöministeriössä kertomassa tutkimustuloksistamme liittyen iäkkäiden asukkaiden osallisuuden ja arkipäivän toimintaan kaupungissa.

Olemme koonneet ryhmän maahanmuuttajanuoria ja toteuttaneet heidän kanssaan yhteiskehittämisen periaattein toimintaa, joka vastaa heidän tarpeitaan, osallisuuden tulkintoja ja luo kytkentöjä yhteiskuntaan. Sosiaalinen ravintola, jalkapallo-ottelut, saunailta, elokuva- ja valokuvausprojektit sekä kielikurssi ovat vastanneet osallistujien kuulumisen ja toiminnan tarpeisiin. Laajana teemana on nuorten toivomusten mukaisesti ollut dialogin luominen paitsi kantasuomalaisiin myös muihin maahanmuuttajaryhmiin. Toiminnassa ovat tulleet esiin paitsi vuoropuhelun haasteet myös sen puutteen arkiset ja yhteiskunnalliset seuraukset. Olemme

tehneet yhteistyötä maahanmuuttajien kanssa työskentelevien viranomaisten, ammattilaisten ja järjestöjen, eri alojen taiteilijoiden, jalkapallojoukkueiden ja opiskelijoiden kanssa. Toiminta on tehnyt näkyväksi maahanmuuttajanuorten usein piiloon jääviä voimavaroja sekä uuteen yhteiskuntaan kiinnittymisen esteitä.

Eri toimijoiden kohtaamisissa syntynyttä ymmärrystä olemme konkretisoineet visuaaliseen ja sanalliseen muotoon, kuten [Osallisuuden kehät -posteriin](#) ja korjausrakennusta koskevaan tiedotteeseen. Olemme edelleen pitäneet esitelmää ja kirjoittaneet blogitekstejä yhteiskehittämisen avulla syntyneistä jäsenyksistä ja ratkaisuista. Olemme avanneet OMAgroup [Youtube-kanavan](#) tutkimustulosten ja -havaintojen välittämiseen laajemmalle yleisölle.

Hankkeen puitteissa on järjestetty *Mun Kaupunki-* sekä *Vaaleat Yöt* -valokuvanäyttelyt, minkä lisäksi hankkeessa on valmistunut lyhytelokuva osallisuuden haasteista sekä dialogin merkityksestä osallisuuden muodostumisessa. Lisäksi olemme parhaillaan kehittämässä interaktiivista karttasovellusta Tampereesta, johon sijoitamme ikääntyneiden asukkaiden ja maahanmuuttajataustaisten nuorten kokemuksia kaupunkitilasta pohjautuen hankkeessamme kerättyihin aineistoihin. Näin saamme esiin tietoa kaupunkitilan koetuista merkityksistä ja niistä kohtaamisista, joita se mahdollistaa.

Tieteellisissä julkaisuissa olemme käsitelleet työn ja koulutuksen, ja niiden puutteen, kietoutumista nuorten osallisuuteen ja yhteiskunnalliseen osallistumiseen.

Tiedon tuottaminen ja jakaminen

Hankkeen myötä eri sidosryhmien tietoisuus erilaisten asukasryhmien kokonaisvaltaisista ja tilannekohtaisesti muodostuvista tarpeista lisääntyy. Jatkuvan dialogin kautta olemme pyrkineet parantamaan keskeisten toimijoiden kykyä tunnistaa ja jäsentää näitä tarpeita toimijalähtöisen ja voimavarakeskeisen osallisuuden näkökulmasta.

Hankeemme myötä vaikuttaa osallisuuden käsitteen uudelleenmuotoiluun niin, että osallisuus ymmärretään yksilöiden tunteiden ohella toiminnallisina ja konkreettisina prosesseina. Tätä näkökulmaa korostimme myös yhdessä TRUST -kärkihankkeen kanssa laaditussa Policy Briefissä

maahanmuuttajien asumiseen liittyen. Arkiset kohtaamiset ja palveluiden käytännöt ovat keskeisellä sijalla osallisuuden muodostumisessa. Hankkeen tulokset auttavat toimijoita kehittämään uusia toimintamalleja ikääntyneiden, maahanmuuttajanuorten sekä ilman työtä ja koulutusta olevien nuorten tavoittamiseksi ja heidän arjessaan kohtaamien ongelmien ratkaisemiseksi. Ikääntyneiden, maahanmuuttajien ja nuorten osallisuus yhteiskunnassa vahvistuu.

Työpajoissa ja sidosryhmätapaamisissa olemme saaneet innostunutta palautetta osallistujilta. Hankkeen politiikkavaikuttavuudesta kertoo se, että meitä on pyydetty lukuisiin tilaisuuksiin kertomaan tutkimuksesta ja sen alustavista tuloksista paikallisille ja kansallisille päättäjille. Työ- ja elinkeinoministeriö sekä Oikeusministeriö ovat ilmaisseet halunsa käyttää koulutuksissaan ja tapahtumissaan hankkeessa toteutettua Imran Adanin kotoutumiseen ja osallisuuteen liittyvää lyhytelokuvaa My Second Home – Toinen kotini. Ministeriöissä elokuvaa pidettiin dialogeja mahdollistavana ja vihapuheen tunnistamista auttavana. Elokuva suunnitellaan käytettävän ministeriöiden toimialoihin liittyvissä yleisissä tilaisuuksissa, mutta myös esimerkiksi poliisien ja oikeusviranomaisten koulutuksissa.

Olemme vierailleet puhumassa osallisuudesta Kuntaliiton järjestämässä Asukkaat maakunta- ja sote-uudistuksen keskiöön (AKE) järjestämässä tilaisuuksissa. Kuntaliitosta on pyydetty koulutusmateriaalia tuleville maakuntien toimijoille osallisuuteen liittyen. Olemme myös itse järjestäneet tapahtumia ja seminaareja, kuten syyskuussa 2018 järjestämämme Asuinalueiden eriytyminen -seminaarin. Se toi yhteen yhteensä 200 valtakunnan ja paikallisen tason toimijaa: viranhaltijoita, järjestöjä, yrityksiä, poliitikkoja ja tutkijoita.

Olemme myös luoneet yhteiskuntakummi-konseptin, joka on tarkoitettu tukemaan vasta maahansaapuneiden turvapaikanhakijoiden ja pakolaisten arkista osallisuutta. Konsepti on osaamis- ja tarveperustainen, viranomaisille ja järjestöille suunnattu malli, jonka pohjalta voi kehittää hyviä käytäntöjä ja sovellutuksia. Olemme myös julkaisseet eri medioissa fokuoituja asiantuntijatekstejä. Näiden ohella olemme keskustelleet hankkeen aikana syntyneistä havainnoista ja tuloksista sanomalehdissä, kotisivujen blogiteksteissä, hankkeen Facebook ja Twitter-sivustoilla.

Tavoiteltuja ja tahattomia vaikutuksia

Tavoitteenamme on, että tarpeiden moninaisuus, ihmisten omat voimavarat ja yhteiskehittämisen mahdollisuudet huomioidaan nykyistä paremmin paikallisessa toiminnassa ja palveluissa. Osallisuuden kehät -konsepti visualisoi sen, miten osallisuus muodostuu yksilön, sosiaalisten verkostojen ja palveluiden vuorovaikutuksessa sekä sen, miten erilaisten kaupunkilaisten osallisuus merkitsee hyvin erilaisia toiminta- ja vaikutusmahdollisuuksia omassa arjessa ja elinympäristössä.

Olemme myös huomanneet hankkeen aikaansaamia tahattomia vaikutuksia. Tärkeimpänä on se, että ihmisten oma näkökulma ja toive osallisuudesta ja osallistumisesta voi olla vastakkainen sille, mitä asiantuntijat tai yhteiskunta laajemmin näkee hyväksyttynä ja tavoiteltuna. Esimerkiksi maahanmuuttajanuorten tarpeet ja osallisuuden toiveet liittyvät monin tavoin työhön ja opiskeluun sekä turvapaikkaprosessin kehittämiseen. Turvapaikkamenettelyyn emme hankkeessa suoraan voi vaikuttaa, sillä siihen vaikuttaminen vaatisi pitkän aikajänteen ja laajan poliittisen tahtotilan paitsi Suomessa, myös EU-tasolla. Ikääntyneiden tarpeet ja toiveet voivat puolestaan liittyä arkisiin toimintamahdollisuuksiin, jotka eivät ole enää heille mahdollisia oman tai toisten turvallisuuden vuoksi.

Lisäksi hankkeen yhtenä tahattomana vaikutuksena voidaan pitää sitä, että viidesosa hankkeeseen osallistuneista maahanmuuttajanuorista on saanut toiminnan myötä joko työtarjouksen tai ammatilliseen kehittymiseen liittyvän yhteistyötarjouksen.

Vaikuttavuuden saavuttamiseksi tehty tutkimustyö

Tutkimustyömme on monin tavoin uudistanut tutkimustyön tekemistä tulosten saavuttamiseksi. Tutkimuksen toteuttamisen tapojen innovatiivisuus liittyy erityisesti osallistuvien menetelmien käyttöön sekä pyrkimykseen kehittää menetelmiä, joilla saada tietoa kaupunkilaisten asumisen tarpeista ja kokemuksista. Olemme myös pyrkineet kehittämään keinoja ymmärtää asumisen tarpeita monitieteisyyden (sosiaalitieteet, arkkitehtuuri) lähtökohdista yhteistyössä muiden osahankkeiden kanssa hyödyntämällä roolipelityöskentelyä.

Julkaisut

Van Aerschot, L. & Salminen, J. (2018) Hyvä, paha lähiö - nuoret ja asuinalueella syntyvä sosiaalinen pääoma. *Sociologia* 55:3, 248-262.

Häikiö L. & Fraisse L. & Adam S. & Jolanki O. & Knutagård M. (2017). The Janus face of social innovation in local welfare initiatives. Teoksessa Martinelli F. & Anttonen A. & Margitta M. (toim.) *Social Services Disrupted: Changes, Challenges and Policy Implications for Europe in Times of Austerity*. Cheltenham UK: Edward Elgar, 281–301.

Häikiö L. & Kallinen Y. (2017). Nuorten aikuisten tarpeet ja asiantuntijoiden mahdollisuudet palveluiden suunnittelussa. Teoksessa Aaltonen S. & Kivijärvi A. (toim.) *Nuoret aikuiset hyvinvointipalvelujen käyttäjinä ja kohteina*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 103–126. (Nuorisotutkimusverkoston julkaisuja 198).

Häikiö L. & Snellman K. (2017). Marginaalisessa yhteiskunnallisessa asemassa olevien nuorten osallistuminen. Teoksessa Bäcklund P. & Häkli J. & Schulman H. (toim.) *Kansalaiset kaupunkia kehittämässä*. Tampere: Tampere University Press, 118–135.

Kuusisto, A-K & Korjonen-Kuusipuro, K. (2018). Miten kokemuksellista tietoa käyttäen voidaan parantaa yksin Suomeen saapuneiden maahanmuuttajanuorten asumista? Keskustelua, *Tiede ja Edistys*, 2/2018, 152–158.

Puumala, E. (2017). *Asylum seekers, sovereignty and the senses of the international: A politico-corporeal struggle*. London & New York: Routledge.

Puumala, E. (2019, tulossa) Kohtaamisen rohkeus: Ennakkoluulot ja dialogit nuorten maahanmuuttajataustaisten aikuisten arjessa. Teoksessa Rohkeus. Tieteen päivien julkaisu. Helsinki: Gaudeamus.

Sointu, L. (2018) Slipping into 'that nurse's dress': Caring as affective practice in mixed-sex couples' relationships. Teoksessa: T. Juvonen & M. Kolehmainen (toim.): *Affective Inequalities in Intimate Relationships*. London: Routledge, 95–108.